

Lamsoor (*Limnium vulgáre* Miller)

De lamsoor kan de imker verrassingen opleveren. Als hij met de bijen naar de lamsoorvelden reist, zoals op de Boschplaat op Terschelling, is hij er niet zeker van dat hij lamsoorhoning gaat oogsten. De bijen kunnen de heide in de directe omgeving ook bereiken. En wanneer mag lamsoorhoning als soorhoning worden aangemerkt? Het aandeel stuifmeel van de lamsoor hoeft maar klein te zijn, maar daarvoor gelden nog geen duidelijk onderbouwde regels.

Een zoutminnaar

Lamsoor behoort tot de strandkruidfamilie (Plumbaginaceae). Een familie van ongeveer 300 soorten, waarvan het geslacht *Limnium* Miller, dat over de gehele wereld zijn vertegenwoordigers heeft, de helft voor zijn rekening neemt. Van de familie komen er maar 2 soorten inheems in ons land voor, het Engels gras (*Armaria martima* (Miller) Willd., ook een bijenplant, en het lamsoor. In Nederland is lamsoor algemeen op de Waddeneilanden en in het Delta-gebied. Het is een van de pioniers die groeien op slibrijk zand en klei. Op de Boschplaat kon de plant zich eerst ontwikkelen nadat de zanddijk en de stuifdijk werden aangelegd en zich sliblaagjes konden afzetten op de nog kale zandvlakte. Door een begroeiing van lamsoor wordt de afzetting van slib begunstigd. Voor de plant is het nodig dat ze van tijd tot tijd door zeewater wordt overspoeld. De bloemen ondervinden daarvan geen last. Om het zoutgehalte op een voor de plant aanvaardbare hoogte te houden, een gehalte dat lager is dan dat van het zeewater, zitten er in de bladeren huidmondjes waardoor te veel aan zout kan worden geloosd. Lamsoor is een overjarige groenblijvende plant met smalle wortelstandige bladeren, die aan het begin uitlopen in een schedeachtig verbrede steel. Uit een bladrozet ontwikkelt zich meestal één op een stevige stengel staande bloeiwijze. De bloemen staan in groepjes bij elkaar die samen schichten vormen. Ter plaatse van de vertakkingen in de bloeiwijze heeft de plant kleine schutblaadjes. Onder elk kortgesteeld bloempje staan 1-3 vliezige steelblaadjes. De bloemen zijn 5-talig. De bloemkroon wordt nauw omsloten door een beschermende kelk, waarvan de kelkbladen met elkaar zijn vergroeid. Onder aan de kelk vinden we de enige plaats waar beharing op de plant voor komt. De bloemkroon heeft een prachtige violetblauwe kleur. De kroonbladen zijn aan het begin over een korte

afstand met elkaar vergroeid. Op ieder kroonblad staat een meeldraad ingeplant. Het vruchtbeginsel, dat uit 5 vruchtbladen is opgebouwd, is bovenstandig en draagt 5 stempels. Een van de vruchtbladen heeft een zaadknop, de andere zijn steriel.

Tweevormig

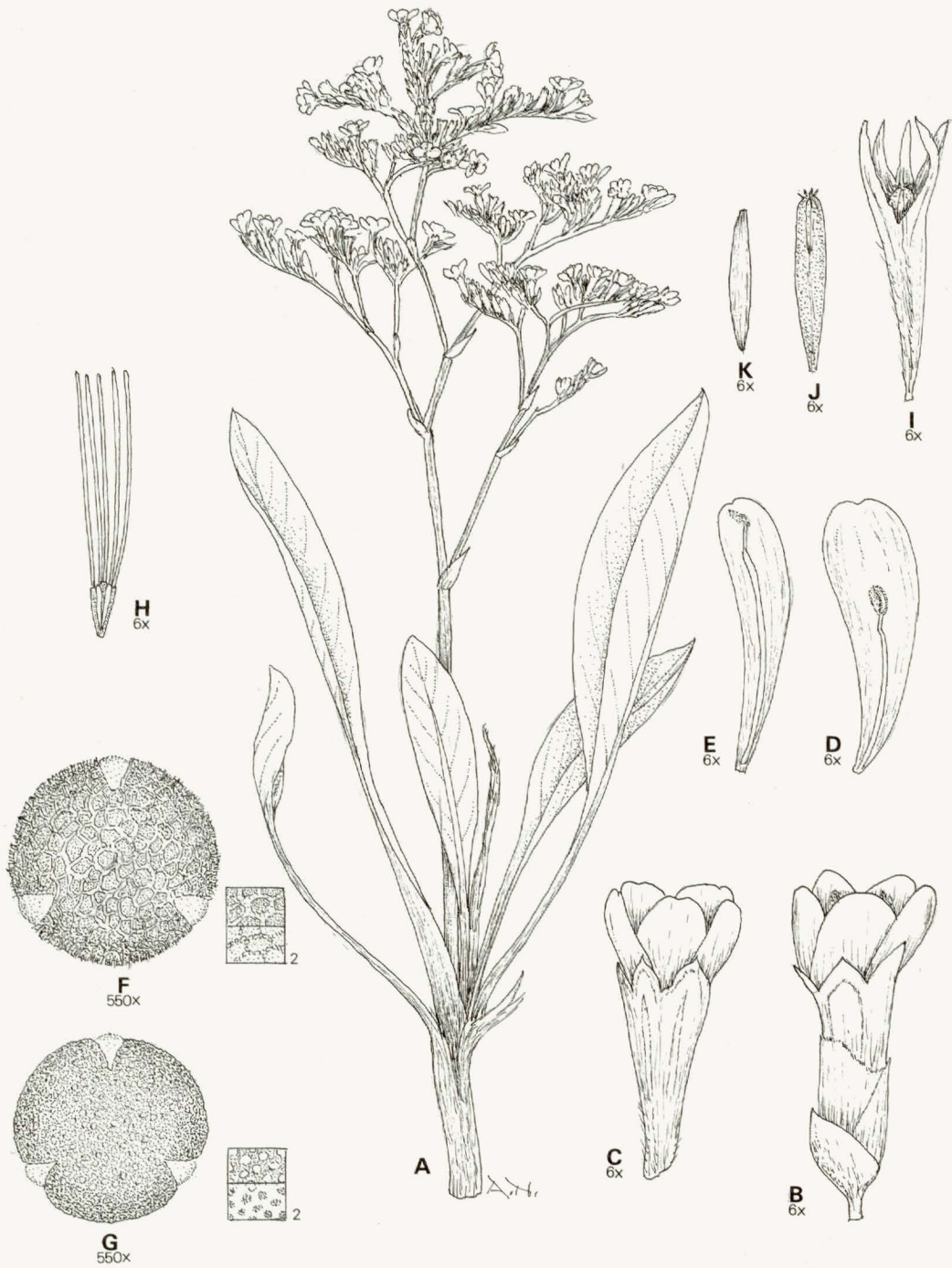
In een begroeiing van lamsoor treffen we altijd 2 vormen aan, de plant wordt ook wel dimorf genoemd. De verschillen zitten in hoofdzaak in de structuur van het oppervlak van de stuifmeelkorrels en dat van de stempels. Het ene type heeft gladde stempels en stuifmeelkorrels met een grofmazig oppervlak, afkomstig van korte meeldraden. Van het andere type is het stempeloppervlak bezet met papillen en hebben de stuifmeelkorrels, afkomstig van lange meeldraden, een fijnere netstructuur. Even voor de kenners: het eerste type is een heterozygoot en het andere homozygoot (rasecht). Beide typen zijn zelfsteriel, dus voor de vorming van zaad is het nodig dat ze elkaar bestuiven. Het resultaat daarvan is dat er gemiddeld gelijke hoeveelheden van beide typen worden gevormd. Tussen beide typen kan er nog een verschil in de lengte van de stijlen optreden maar dat element is erg variabel.

Bijenbezoek en honing

Als bijen op de bloemen nectar puren, komen ze met de voorzijde van de kop in aanraking met de geopende helmknoppen. Ze zijn aan de voorzijde dan ook geheel met stuifmeel bepoederd; een geschikte plaats om het over te brengen op de stempels. Over het algemeen wordt maar weinig stuifmeel van de plant in de honing aangetroffen, hetgeen waarschijnlijk verband houdt met de grote afmetingen van de korrels, waardoor ze gemakkelijker door het ventiel uit de nectar kunnen worden gefiltreerd. Er zijn nog geen vastgestelde richtlijnen op grond waarvan lamsoorhoning als soorhoning kan worden aangemerkt.

Vermeerdering

Behalve door zaad vermeerdert lamsoor zich ook door het vormen van uitlopers. De vrucht heeft een papierdunne wand en springt niet open. Hij wordt door wind of water verspreid met behulp van de verdroogde kelk die om de vrucht blijft zitten. Door beharing van de kelk zal de vrucht zich gemakkelijk ergens aan vast kunnen hechten.

Lamsoor (*Limnium vulgare* Miller)

A in bloei staande plant; **B** bloem met steelblaadjes; **C** bloem; **D** kroonblad met korte meeldraad; **E** kroonblad met lange meeldraad; **F** stuifmeelkorrel, type van korte meeldraad: 1 polair, 2 korreloppervlak; **G** stuifmeelkorrel, type van lange meeldraad: 1 polair, 2 korreloppervlak; **H** stamper; **I** verdroogde kelk met vrucht; **J** vrucht; **K** zaad.